

Het populairste duindier

Honderdvijftig jaar eekhoorns in de duinen

Voor de meeste Nederlanders is de eekhoorn hun favoriete soort zoogdier. Dat bleek uit een enquête van de Zoogdiervereniging en het blad 'Grasduinen' van een paar jaar geleden. In West-Nederland moet je voor een ontmoeting naar een flink duin- of landgoedbos. De eekhoorn is sinds honderdvijftig jaar een duindier. Reden te meer om in dit nummer van DUIN wat meer te vertellen over deze publiekslieveling.

KEES VERTEGAAL

*Door eekhoorn afgekloven
dennenappel.*

Omdat eekhoorns zulke leuke dieren zijn worden ze regelmatig in parken en bossen uitgezet. Er wordt flink met ze rondgesjouwd en op die manier zijn op allerlei plekken eekhoornpopulaties ontstaan. Zo nam in 1860 de heer Hoog twintig eekhoorns uit Gelderland mee en liet ze los in de bossen bij Noordwijk. Dit moet in landgoed Leeuwenhorst zijn geweest, dat toen in bezit was van de familie Hoog. Hoewel de mens vaak een handje heeft geholpen zijn eekhoorns

zelf ook behoorlijk mobiel. Jonge mannetjes en vrouwtjes kunnen op zoek naar nieuw leefgebied vele kilometers zwerven. Zo hebben ze vanuit de omgeving van Noordwijk in de negentiende eeuw de Hollandse duinstreek veroverd. In 1910 werden ze voor het eerst gezien bij Wijk aan Zee, in 1915 bij Castricum en in 1918 bij Wassenaar en in het Haagse Bos.

Tegenwoordig komen ze in alle geschikte bossen in duinen en landgoederen tussen Schoorl en Den Haag voor. In de 'duinsteden' Haarlem en Den Haag leven ze zelfs diep in stedelijk gebied in oude landgoedbossen annex parken als de Haarlemmerhout en Zorgvliet, direct achter de ambtswoning van de minister-president. Ook op Texel en Ameland en in enkele Zeeuwse duingebieden zijn ooit eekhoorns uitgezet maar deze zijn later weer verdwenen. In Voornes Duin zijn in 1993 elf eekhoorns los gelaten door iemand die ze als hobby hield, maar de dieren blijkbaar beu was. Ze zijn inmiddels overal in de bosrijke binnenduinen van Voorne te vinden. Enkele niet-inheemse soorten die toen ook zijn vrij gelaten zijn weer verdwenen.

Eekhoorn:
mooi, snel en wendbaar!
Alle foto's bij dit artikel:
Theo van den Wijngaert.
Meer foto's te vinden op zijn
site: www.vlassen.be

Eekhoortjesbrood

Eekhoorns zijn knaagdieren. Ze eten erg gezond: veel noten en fruit. In binnenduïnbossen zijn dat vooral pijnboompitten, beukennotjes, kastanjes en eikels. Aan de typische afgekloven dennenkegels kun je goed zien dat eekhoorns hiervan hebben gegeten. Ze verstopten noten als wintervoorraad die ze later aan de geur kunnen terugvinden. Verder lusten ze boomschors en knoppen en jonge scheuten van naaldbomen. Ze eten ook veel paddenstoelen. In het najaar kan wel driekwart van hun dieet uit paddenstoelen bestaan. Misschien is de naam van eekhoortjesbrood, een grote buisjeszwam die ook in de landgoedbossen van de Hollandse duinstreek te vinden is, helemaal niet zo gek gekozen. Het plantaardig dieet vullen ze aan met dierlijk voedsel, zoals insecten. Eekhoorns worden er regelmatig van beschuldigd dat ze als ze de kans krijgen ook eieren en nestjongen van zangvogels te pakken nemen, maar dat gebeurt maar een enkele keer.

Ongezellig

Op het eerste gezicht lijken eekhoorns vrolijke en gezellige dieren. Op plekken waar ze regelmatig worden gevoerd kunnen ze heel mak worden. Maar eekhoorns onder elkaar zijn niet erg sociaal. Het grootste deel van het jaar leven ze alleen. Ze hebben allemaal een eigen leefgebied dat maar gedeeltelijk overlapt met dat van andere eekhoorns. Er is geen sprake van paartjes die er een gezamenlijk leefgebied op na houden. Erg veel ruimte hebben ze niet nodig. In een flink landgoedbos kunnen tientallen eekhoorns leven. In de hele duinstreek zijn er in totaal naar schatting enkele duizenden. De aantallen kunnen in de loop van de jaren onder invloed van ziekten wel flink op en neer gaan.

Een bal van twijgen

Bij ons krijgen vrouwtjes eekhoorns meestal twee keer per jaar jongen, in de lente en in de zomer. Het vrouwtje bouwt een speciaal kraamneste dat groter en steviger is dan een slaapnest. De nesten zijn rond of ovaal, zo groot als een rugbybal en bestaan uit takken en twijgen. Van binnen worden ze bekleed met repen boombast, mos en bladeren. Een eekhoornnest zit meestal hoog in de boom op een stevige vertakking, vaak tegen de hoofdstam aan, maar ook in dunnere zijtakken. Ze lijken op eksternesten, maar die bestaan vooral aan de bovenkant meer uit losse takjes. In loofbos maken ze ook nesten in holle bomen. Per worp worden twee tot vijf babyeekhoorns geboren. De jongen - in het Engels worden ze 'kittens' genoemd - verlaten het nest pas na een week of zeven. Ma eekhoorn zorgt dan nog een

Waarnemingen van eekhoorn
vanaf 2000.
Bron: NDFF / Zoogdiervereeniging

of twee maanden voor ze. Daarna moeten ze de wijde wereld in en een eigen gebied zien te vinden. Ze kunnen het volgende jaar zelf al jongen krijgen. Eekhoorns worden in het wild drie tot zeven jaar oud.

Iedereen vindt eekhoorns leuk. Ze zien er grappig uit en zijn gemakkelijk te spotten. Net als wij zijn ze overdag actief en ze zijn in dennenbossen en oudere loofbossen in de duinstreek niet zeldzaam. Spoorzoekers kunnen de plekken waar ze zitten herkennen aan de typische afgekloven dennenappels en de nesten. Door het groter en ouder worden van de Hollandse duinbossen wordt de kans dat je ze ergens treft steeds groter.

KEES VERTEGAAL IS ZELFSTANDIG ECOLOGISCH ADVISEUR

Eekhoorn achter stam.

